2/1993

ВІСНИК

Видання КІУСу



10 червня 1993 р. Посол України в Канаді Левко Лук'яненко (в центрі) отримав в Альбертському університеті почесний докторат з права. На світлині (зліва направо): президент Альбертського університету Пол Девенпорт, канцлер університету Сенді Мактаґґарт, представник Ради губернаторів університету Мері О'Ніл.

ВІСНИК

Весна 1993 року, число 2

Періодичне видання
Канадського інституту українських студій

Редактор: Галина Клід
Художник: Володимир Таран (Київ)
Комп´ютерний макет: Петро Матілайнен

Матеріяли цього числа підготовлені редактором.

VISNYK is a Ukrainian language publication of Canadian Institute of Ukrainian Studies, University of Alberta. We dedicate it to our donors and sponsors honoring their efforts in developing Ukrainian and Ukrainian-Canadian studies. Your letters and comments are welcome. Please write to the editor:

Halyna Klid, *Visnyk* Editor
Canadian Institute of Ukrainian Studies
352 Athabasca Hall University of Alberta
Edmonton, Alberta T6G 2E8 CANADA

TEL: (403) 492-2972 FAX: (403) 492-4967



Слово редактора

На календарі Канадського інституту українських студій — рік сімнадцятий. Для установи такого напряму це — вік зрілости, час, коли переглядаються і зважуються досягнення минулого, аналізується поточна робота, окреслюються пляни на майбутнє.

Від 18 червня 1976 р., коли Рада губернаторів Альбертського університету схвалила утворення Канадського інституту українських студій, до сьогодення, ознаменованого появою на карті світу нової держави Україна, Інститут був чи не єдиною установою такого характеру поза межами колишнього Радянського Союзу. Діяльність його мала на меті заохочення досліджень й публікацій в ділянці українознавства та українсько-канадських студій, служити базовим центром для двомовного навчання у школах, сприяти з допомогою семінарів та конференцій плідним контактам й обмінам думок між зрілими науковцями-українознавцями та студентами. Вперше — і це потрібно підкреслити — уряд однієї з канадських провінцій дозволив українцям вживати державні фонди на розвиток своєї науки. Сума бюджету, яка призначалась провінційним урядом Альберти для нового наукового закладу, була на той час також найбільшою сумою державних грошей, які будь-коли були виділені у вільному світі на який-небудь український проєкт. Немає сумніву, що фактом утворення КІУСу ми повинні завдячувати далекоглядності членів Клюбу українських професіоналістів і підприємців Едмонтона та Федерації українських професіоналістів і підприємців Канади адвоката Петра Саварина, д-ра Манолія Лупула, адвоката Лаврентія Дікура; підтримці д-ра Альберта Гоголя (тодішнього міністра вищої освіти Альберти), Василя Дячука, депутата провінційного уряду, Василя Скорейка, депутата федерального уряду, та інших, які стояли у колиски зародження канадського українознавчого центру і стали, так би мовити, його «хрещеними батьками».

Рік сімнадцятий. З чим прийшов КІУС до цієї дати?

Якщо сказати лише кількома словами, то зроблена чимала праця. Видавництвом КІУСу опубліковано дотепер понад 80 книжок і більш ніж 50 довідників. Вже передано до типографії останні 3 томи колосального проєкту — п'ятитомної енциклопедії України англійською мовою, який здійснювався спільними зусиллями КІУСу, Наукового товариства ім. Шевченка (Сарсель, Франція), Канадської фундації українських студій та з фінансової підтримки окремих іменних фондів. Методичний кабінет української мови при КІУСі з гордістю представляє розроблену програму «Нóва» для двомовних шкіл Альберти. У рамках Програми вивчення сучасної України ім. Стасюків, започаткованої у червні 1990 р., розпочалося

дослідження однієї з найбільших національних меншин у світі — української меншини Росії. Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика, окрім свого першочергового завдання — перекладу й опублікування 10-томної праці М. Грушевського «Історія України-Руси», — каталогізує архіви, здійснює обміни між науковими закладами Канади та України, влаштовує конференції, публікує історичні видання, виділяє стипендії та дотації науковцям-українознавцям з багатьох країн світу.

Окрема сторінка діяльности інституту — це контакти з українською громадою. Завдяки численним публікаціям у пресі та цілої низки зустрічей і виступів працівників КІУСу, утворився міцний двосторонній зв'язок між науковим закладом та громадськістю. Нам пишуть і телефонують, заходять безпосередньо до Інституту, запитують і радять. Ми відчуваємо і моральну, і матеріяльну підтримку. З доброї волі та пожертв наших прихильників було створено 28 іменних та цільових фондів допомоги у розвиткові різних ділянок української науки.

Зі здобуттям Україною державности відкрились двері для плідної співпраці з українськими установами, зокрема, для підтримки вартісних наукових проєктів, що здійснюються або пляньуються, та для дослідження недоступних раніше архівних документів. Нарешті з'явились можливості для відродження нашої розтерзаної історії та культури — обкраденої, спаплюженої і оббріханої протягом століть поневолення. Нарешті ми маємо нагоду витерти осліплі від сліз поневірянь й розпуки очі Правди і посадити її на покутті нашого спільного дому, нашої Батьківщини. Нарешті ми не будемо безбатченками серед народів світу

Інститут, з його нечисельним складом, вступив у нову фазу своєї діяльности — кооперації зусиль над спільними, разом зі своїми колегами з України, розробками. Обсяги нашої роботи значно збільшилися, і це в першу чергу видно з кількості листів, які приходять на адресу КІУСу. Ми отримуємо десятки пропозицій про таку співпрацю. До нас звертаються численні науковці з України за допомогою в реалізації їхніх наукових задумів і плянів. Багато з них зазнавали у минулому всіляких утисків на роботі, тому лише зараз можуть втілити в життя свої проєкти. І ми хотіли б допомогти, але, на жаль, наші можливості також обмежені. Фінансові реалії в Канаді (так само, як і в Україні) є дуже скрутними, й уряд постійно втинає університетські бюджети. Ми не можемо ні розширювати поле наукових студій, ні допомогти всім тим, хто потребує нашої підтримки. Ми пробуємо шукати дотації від різних установ, звертаємось до уряду, до приватних спонсорів, але досягнення наші в цьому не завжди задовольняють обсяги нашої роботи та масштаби наукових плянів. Все ж таки, незважаючи на скрутність такого становища, Інститут продовжує плідно працювати, завойовуючи міжнародній авторитет серед багатьох дослідчих центрів світу.

Багато з нас дає зараз гроші безпосередньо в Україну: ми купуємо приладдя для громадських та політичних установ, постачаємо папір для друкованих видань, збираємо кошти на влаштування посольств. Безумовно, такі дії заслуговують на найвищу похвалу. Але при цьому всьому ми не повинні забувати, що ми живемо в західньому світі, якому потрібно ще багато десятиліть доказувати відмінність понять «Росія» та «Україна», і це найкраще можуть робити ті, які народилися тут. Коріння наші здорові, міцні і життєдайні. Ми дали нашим прибраним батьківщинам багато достойних імен, серед яких політики, науковці, успішні підприємці, діячі культури та мистецтва. І хоч ці коріння вже досить глибоко вросли у ґрунт цієї землі, але молоді пагінці — діти та правнуки наші — повинні також зберегти свою ідентичність, як ми це зуміли зробити, не асимілюватись, а розширити коло знань англомовного (чи іншомовного) світу як про Україну, так і про українців у Північній Америці, в діяспорі взагалі. Ми повинні підтримувати НАШУ українську науку і збільшувати перелік тем досліджень, які пов'язані і з Україною, і з нашим життям у тій чи іншій країні. Нам потрібно домагатись створення катедр українознавства при університетах і здобути більше зацікавлености до курсів, які там викладаються. Ми повинні мати більшу кількість професорів-україністів. Не забуваймо, що саме завдяки українським науковцям Заходу українознавство здобуває належне йому місце за світовим науковим столом. Якщо ж ми не зможемо підтримувати розвиток українознавства у себе вдома, то програш буде подвійний — і для нас, і для України.

Галина Кліш

Сторінка мецената



До відома наших меценатів.
Подаючи суму капіталу, що нараховує зараз певний фонд чи фундація, ми звертаємо Вашу увагу на те, що це є та цифра, яку складає ОСНОВНИЙ капітал, тобто, та недоторкана сума, яка і дозволяє фондові бути ВІЧНИМ. До неї можна лише додавати пожертви. КІУС має право використовувати з цього капіталу виключно відсотки. Отож, щоб з відсотків того чи іншого фонду набігла якась сума на певний проєкт чи на стипендію, часом потрібно чекати кілька років. Цим пояснюється те, що не всі фонди використовуються щороку.

Всі дані — за станом на 31 березня 1993 року.

Перелік фондів подано за роком заснування.

З часу появи у світ першого «Вісника» до числа наших друзів додалось ще одне ім'я — пані Марії Дякуник з Кітченера (Онтаріо), котра увічнила пам'ять свого першого чоловіка та батька її трьох дітей створенням Меморіяльного фонду імени Миколи Кліда. Вітаємо Вас, пані Маріє, у нашому дружньому колі меценатів КІУСу!

Вічний фонд імени родини Лева Криси

Засновано у грудні 1981 року. Нараховує 32,682.00 долярів. Засновник: пан Лев Криса (Едмонтон, Альберта).

Дохід з Фонду розрахований на виділення стипендій для студентів, що здобувають ступінь бакаляра з україністики та українсько-канадських студій.

Архівний вічний фонд імени Стефанії Букачевської-Пастушенко

Засновано у 1985 році. Нараховує 300,000.00 долярів. Засновниця: пані Стефанія Букачевська-Пастушенко (Вестон, Онтаріо).

Дохід Фонду має оплачувати архівні дослідження, впорядкування та каталогізування існуючих збірок та видання довідників.

Вічний фонд КІУСу

Заснований у вересні 1986 року зі спадщини покійного пана Джорджа Деби (Ванкувер, БК), покійної пані Катерини Миськів (Едмонтон, Альберта) і з пожертв приватних осіб та установ Канади і США. Нараховує 212,394.00 долярів.

Дохід Фонду призначений на фінансування різних проєктів Інституту.

Фонд українських студій імени Володимира й Дарії Кубійовичів

Засновано за заповітом зі спадщини покійного професора В. Кубійовича у листопаді 1986 року. Нараховує 428,048.00 долярів. Виконавці заповіту: панове Євген Борис, Богдан Бігус, Омелян Тарнавський.

Дохід з Фонду використовується на проєкти україномовної «Енциклопедії українознавства» та англомовної «Енциклопедії України».

Вічний фонд імени Марусі Онищук та Іванка Харука

Засновано у грудні 1986 року. Нараховує 55,000.00 долярів. Засновник: анонімний добродій з Едмонтона (Альберта).

Кошти цього Фонду, на підставі угоди з КІУСом, направлені на розбудову українознавчих студій у Бразілії. Дохід йде на виділення стипендій студентам з україністики та дослідчих дотацій науковцям, що працюють у цій ділянці. Окрім того, Фонд виплачує також стипендії студентам з міста Івано-Франківськ (Україна).

Фонд Клюбу українських професіоналістів та підприємців Едмонтона Методичний кабінет української мови при КІУСі

Розпочав свою діяльність у 1987 році завдяки дарові Клюбу українських професіоналістів та підприємців Едмонтона. Нараховує 600,000.00 долярів.

Дохід з основного капіталу використовується на розробку, видання й впровадження програм «Нова» для двомовних шкіл.

Вічний фонд імени Михайла й Дарії Ковальських

Засновано у грудні 1987 року. Нараховує 300,000.00 долярів. Засновники: панство Михайло й Дарія Ковальські (Вестон, Онтаріо).

Щорічні відсотки Фонду мають оплачувати дослідчі дотації та стипендії, а також використовуватимуться на покриття коштів наукових видань.

Фонд сприяння академічним зв'язкам з Україною

Засновано у 1988 році. Нараховує 34,090.00 долярів. Засновники: приватні особи та установи Канади.

Кошти Фонду мають покривати придбання техніки для українських установ в обмін на стипендії канадським ученим та студентам.

Вічний фонд імени Петра Чорного

Засновано за заповітом зі спадщини покійного пана Петра Чорного (1911-1987) з Торонта (Онтаріо) у червні 1988 року. Нараховує 30,000.00 долярів.

Кошти Фонду спрямовані на покриття витрат англомовної «Енциклопедії України». По закінченні проєкту доходи будуть оплачувати дослідчі дотації або стипендії науковцям з України.

Вічний фонд клюбу «Козбилд»

Створено у червні 1988 року. Нараховує 105,546.00 долярів. Засновник: приватний клюб капіталовкладень з Торонта (Онтаріо).

Дохід Фонду спрямовується на видавництво наукових українознавчих праць.

Вічний фонд імени Петра Яцика Центр досліджень історії України ім. П. Яцика

Засновано у червні 1988 року. Нараховує 3,000,000.00 долярів. Засновник: пан Петро Яцик (Міссісаґа, Онтаріо).

Дохід з основного капіталу призначений на підтримку діяльности Центру досліджень історії України ім. П. Яцика, головним проєктом якого є англійський переклад 10 томів фундаментальної праці Михайла Грушевського «Історія України-Руси». Окрім того, щороку виділяються стипендії та дослідчі дотації науковцям-українознавцям.

Вічний фонд імени Анни й Нікандра Буковських

Засновано 1988 року. Нараховує 65,400.00 долярів. Засновники: панство Анна й Нікандер Буковські (Саскатун, Саскачеван).

Цей Фонд має завдання підтримувати досліди й наукові видання з україністики та українсько-канадських студій.

Вічний фонд імени родини Стасюків

Засновано у липні 1988 року на основі заповіту покійної пані Євдокії Стасюк (1895-1987) з Торонта (Онтаріо). Нараховує 1,496,464.00 долярів. Виконавець заповіту: пан Євген Борис.

Дохід з цього Фонду оплачує видавничу програму КІУСу та, частково, діяльність Програми вивчення сучасної України імени Стасюків.

Меморіяльний фонд імени Нестора й Зеновії Саломонів

Засновано у грудні 1988 року. Нараховує 25,000.00 долярів. Засновники: панство Василь і Галина Саломони (Торонто, Онтаріо).

Дохід з Фонду використовуватиметься на досліди у ділянці української мови та літератури, а також на проєкти Методичного кабінету української мови при КІУСі.

Вічний фонд імени родини Юхименків

Засновано у січні 1989 року. Нараховує 5,000.00 долярів. Засновник: пан Іван Юхименко (Ізлінґтон, Онтаріо).

Дохід з Фонду розрахований на виділення дослідчих дотацій науковцям у ділянці української історії (з наданням переваги проєктам з XIX та XX століть).

Вічний фонд імени Кулагиних

Засновано у травні 1989 року. Нараховує 12,000.00 долярів. Засновники: родина А. й Г. Кулагиних (Сардіс, БК).

Кошти Фонду мають оплачувати зі щорічних відсотків дослідчі дотації та стипендії молодим і зрілим науковцям, які вивчають українське право в усіх його аспектах.

Вічний фонд імени Дмитра Степовика

Засновано у травні 1989 року. Нараховує 4,000.00 долярів. Засновник: анонімний добродій з Едмонтона (Альберта).

Кошти Фонду спрямовані на дослідження й видавництво праць з історії українського мистецтва.

Меморіяльний фонд імени Олени Даркович

Заснований у липні 1989 року. Нараховує 97,600.00 долярів. Розпочав своє функціонування у 1992-1993 а.р. Засновник: д-р Влас Даркович (Едмонтон, Альберта).

Дохід з Фонду використовуватиметься на докторські стипендії аспірантам, що пишуть дисертації з педагогіки, історії, права, гуманітарних і суспільних наук, жіночих студій та бібліотекарства.

Вічний фонд імени доктора Івана та доктора Мирослави Іванцівих

Засновано у серпні 1989 року. Нараховує 116,265.00 долярів. Засновниця: д-р Мирослава Іванців (Елмвуд-Парк, Іллінойс, США).

Фонд має завдання оплачувати зі щорічного відсотку науковий обмін з установами України.

Вічний фонд імени Марусі й Михайла Дорошів

Засновано у листопаді 1989 року. Нараховує 100,000.00 долярів. Засновник: пан Михайло Дорош (Торонто, Онтаріо).

Фонд має оплачувати стипендії аспірантам, які здобувають звання маґістра у ділянці українських чи українсько-канадських студій.

Вічний фонд імени Олега Зуєвського

Засновано у грудні 1989 року. Нараховує 7,000.00 долярів. Засновник: д-р Олег Зуєвський (Едмонтон, Альберта).

Дохід з Фонду розрахований на покриття коштів видання літературознавчих праць авторів, які живуть поза межами України.

Вічний фонд імени Петра та Іванни Стельмахів

Засновано у січні 1990 року. Нараховує 50,000.00 долярів. Засновники: панство Петро та Іванна Стельмахи (Міссісаґа, Онтаріо)

Фонд виділяє щорічну стипендіє у сумі 3000 дол. науковцеві з України, що працює у ділянці суспільних та гуманітарних наук, для студій на Заході терміном до трьох місяців. З 1993 року Фонд буде фінансувати спільні проєкти з Львівським університетом, і в першу чергу, — з новоствореним Інститутом історії при цьому університеті.

Вічний фонд імени Таборовських

Засновано у квітні 1990 року. Нараховує 20,500.00 долярів. Засновники: панство Тимофій та Євгенія Таборовські (Торонто, Онтаріо).

Кошти Фонду мають оплачувати публікацію наукових видань та дослідчі дотації молодим і зрілим вченим, які вивчають будь-яке питання українських чи українсько-канадських студій.

Фундація розвитку науки в Україні

Започаткована у травні 1990 року. Нараховує 158,300.00 долярів. Засновники: пан Іван Коляска (Суррі, БК), панство Петро й Павліна Кіндрачуки (Вернон, БК), панство Василь та Юстина Федейки (Келовна, БК) та українська громада Канади.

Фонди цієї Фундації маєть оплачувати стипендії молодим та зрілим науковцям України для їхніх студій на Заході.

Вічний фонд імени Василя Кравченка

Засновано у лютому 1991 року. Нараховує 10,000.00 долярів. Засновник: д-р Василь Кравченко (Ганновер, Німеччина).

Доходи зі щорічних відсотків мають оплачувати стипендії й дотації для молодих та зрілих українознавців.

Меморіяльний фонд імени Нестора Печенюка

Засновано у грудні 1991 року. Нараховує 19,000.00 долярів. Засновниці: пані Ярослава і Соня Печенюк (Садбурі, Онтаріо).

Фонд має оплачувати зі щорічних відсотків дослідчі дотації як початкуючим, так і зрілим

науковцям з україністики та українсько-канадських студій.

Меморіяльний фонд імени Володимира Дилинського

Засновано у січні 1992 року. Нараховує 10,000.00 долярів. Засновник: пан Мирон Дилинський (Скарборо, Онтаріо).

Дохід з Фонду розрахований на оплату програм наукових обмінів з правничим факультетом Львівського університету.

Меморіяльний фонд імени Миколи Кліда

Заснований у грудні 1992 року. Нараховує 5,200.00 долярів. Засновники: пані Марія Дякуник (Кітченер, Онтаріо) та її троє дітей — д-р Богдан Клід (Едмонтон, Альберта), пан Мирослав Клід (Торонто, Онтаріо), пані Маруся Задарко (Кітченер, Онтаріо).

Дохід з Фонду направлений на виділення стипендій та дослідчих дотацій науковцям у ділянці українознавчих студій.

Гарячий мікрофон



«...Як може вже знаєте, цього року в місяці вересні в Торонті відбудеться святочне закінчення англомовної енциклопедії України. Я пропоную наступне число Вашого «Вісника» присвятити вповні тій події, подаючи інформації як про ЕУ, так і про її творців: НТШ, КІУС, КФУС. Варто, зокрема, з цієї нагоди подати дещо про найбільшого мецената КІУСу — КФУС, яка, помимо того, що погодилася покрити кошти публікації англомовної енциклопедії України, вложила чимало гроша в її підготовку...»

З листа пана Петра Саварина (Едмонтон, Альберта), 12 січня 1993 р.

Дійсно, 1993 рік ввійде в історію українознавства вільного світу як рік завершення колосального проєкту українців діяспори — п'ятитомної "Encyclopedia of Ukraine". Зроблена чимала праця, але без підтримки спонсорів, без ваших пожертв, шановні меценати української науки, це не було б можливе.

Сьогодні ми знайомимо вас з одним із спонсорів здійснення цього проєкту — Канадською фундацією українських студій, створеної для підтримки розвитку української мови, літератури, історії, суспільних наук, мистецтва, бібліотекознавства та освіти вчителів. На питання Галини Клід відповідає президент Фундації Мирослав Дяковський.

* * *

— Цього року виповнюється 18 років діяльности Канадської фундації українських студій. Що ж було тим поштовхом у травні 1975 року, який призвів до її утворення?

— Я при тому не був, — сміється пан Дяковський. — Справа в тому, що не лише 18 років тому, але ще задовго до того свідомі члени української громади тут, у Канаді, відчували потребу, щоб по канадських університетах була можливість слухати лекції про українську історію, українську мову та літературу. Якщо розглядати це питання з погляду історії розвитку української громади у Канаді, то бачимо, що ми не відразу добилися найвищого рівня участи у суспільному житті країни, не кажучи вже про найвищий рівень науки. Отже, члени Федерації українських професіоналістів і підприємців Канади вважали, що треба щось у цьому напрямку зробити.

Чому? На це було кілька причин. Одна з них була та, що канадський (або взагалі англомовний світ) не був поінформований як слід про Україну, про її минуле та культуру. Все це подавалось, як ви знаєте, під російським кутом зору. Для тих, хто започатковував Фундацію, було важливо не лише те, щоб дати англомовному світові правду про Україну, але й також те, щоб допомогти українській спільноті у Канаді пізнати свої дійсні історичні

корені: звідки українці приїхали, чому, і що собою представляє та країна, котру вони лишили задля Канади. Це важливо було для нас, тут у Канаді, ще й тому, що давало можливість позбутися того комплексу меншевартости, який тяжів над нами, тому що ми, дійсно, не все були свідомі, хто ми, чиї сини (правда, «ким за що закуті»). Оце й були причини, або передумови, чому постала Канадська фундація українських студій.

— Цікаво знати, на які кошти було засновано Фундацію?

— Вона була створена на кошти української громади, на кошти жертводавців-українців. З часом, правда, вдалося дістати фонди від провінційних урядів та, пізніше, і від федерального уряду. Але головна фінансова база створювалась українською громадою. Тоді якраз були економічно добрі часи, які, на жаль, здається, тепер минулися (а, може ще й повернуться — треба надіятися на те), коли уряди, головно альбертський, подвоювали або додавали якісь суми з державних фондів до громадських грошей. Це дало змогу Фундації досягти певних успіхів. Наприклад, Фундація українських студій дала 50 відсотків, а канадський уряд додав свої 50, що й стало базою для відкриття катедри українських студій у Торонтському університеті. Це лише один приклад. Є й інші речі, що їх зробила Фундація: наприклад, виділила фонди, щоб допомогти заснувати Український центр засобів і розвитку при громадському коледжі ім. Ґрент МекЮена та для інших закладів.

— Яка структура КФУСу, тобто які її складові частини чи підрозділи?

— Фундація — це, свого роду, моноліт. Справа в тому, що вона створена на базі членства Федерації українських професіоналістів і підприємців Канади. Наш статут каже, що кожен член Федерації є одночасно і членом Канадської фундації українських студій. Головною юридичною одиницею Фундації є Рада директорів. На сьогодні нас є 23 директори. Вони розкидані по цілій Канаді — від Британської Колюмбії до Нової Шотландії. Тому що голова (цебто, я) живе в Торонті, тому Фундація базується тепер у Торонті. У нас там є (не обманіться гучною назвою!) виконавчий комітет, виконком, — посміхається пан Дяковський, — який складається з семи осіб зі мною на чолі; також ми маємо маленьке бюро. І це все.

— Таким чином, обминається ця фаза бюрократизму, коли якісь певні структури



«розпорошуються» на менші відділення чи підрозділи...

— Так, ми не маємо ніяких підрозділів. Наше фізичне членство складають члени Федерації. Отож, якщо ми хочемо промовляти до загального членства, то ми можемо промовляти через Федерацію. І коли в нас відбуваються щодва роки з'їзди членів, то вони відбуваються в той же час, що й з'їзди членів Федерації. Отже, хоч ми й існуємо як окрема одиниця і маємо окремий юридичний статус, але ми не конкуруємо ні з якою іншою організацією. Головне наше завдання — це збір фондів на розбудову українознавства. Навіть виділенням стипендій з Фонду ім. Непораних, який був створений внаслідок заповіту братів Осипа та Йосафата Непораних з Торонта, розпоряджається Канадський інститут українських студій. Він вибирає стипендіятів, а ми вже тоді передаємо йому відповідну суму, щоб їх винагородити. Ну, а наш, так би мовити, «штаб», складається з нашої секретарки пані Лесі Винницької і мене. Оце й все.

— Як Ви можете охарактеризувати стосунки, що складались між Фундацією і українською громадою,

урядами Канади та її провінцій? Якими Ви бачите такі зв'язки у майбутньому?

— У минулому це більше залежало від персональних зв'язків, особистих контактів. Наприклад, ми тоді отримали допомогу від урядів Онтаріо, Саскачевану, Альберти, Манітоби, Британської Колюмбії та інших провінцій, але цього було досягнуто завдяки персональним зв'язкам членів Федерації, їхнім контактам з урядами.

— І завдяки цим контактам діставалися певні субсидії на українознавство...

— Саме так. Ну, а про майбутнє наших стосунків чи зв'язків зараз важко щось сказати. На жаль, як я вже згадував, уряди припинили програми подвоєння пожертв приватних осіб. Хотілося б вірити, що з часом це повернеться назад. І ми повинні багато працювати, щоб доказати необхідність розбудови українознавства в Канаді. Думаю, що самостійність України також повинна спричинити перегляд політики наших урядів щодо цього. Будемо надіятися.

— Вісімнадцять років — це досить поважний вік. Як Ви, з позицій сьогоднішнього дня, розцінюєте діяльність Фундації за ці роки? Якою прийшла Фундація до свого «повноліття»?

— Фундація ще не прийшла до свого повноліття. Фундація прийде до свого повноліття лише тоді, коли ми матимемо стільки фондів, що не треба буде постійно звертатися до громади; щоб ми могли робити той мінімум, який ми повинні зробити. Ми поки що не є в стані це забезпечити, отже, ми ще не є повнолітні. У нас є надія, що з часом наш основний фонд буде мільйон долярів. Хоча, з такими темпами інфляції, може, тоді вже не буде цього достатньо. Якраз тепер наше головне завдання — це подбати про те, щоб вийшли заключні томи "Encyclopedia of Ukraine" (а це має відбутись у серпні цього року). Фундація взяла на себе обов'язок платити субсидію на видання енциклопедії видавництву Торонтського університету. Вже їм передано 200 тисяч долярів, а до кінця вересня їм потрібно додати ще 400 тисяч. Слід зазначити, що більшість коштів, зв'язаних із підготовкою змісту енциклопедії, несе Канадський інститут українських студій. Разом з Науковим товариством ім. Шевченка (Сарсель, Франція) обидві наукові установи найбільш спричинилися до завершення цієї справи.

— Як Ви плянуєте це відсвяткувати?

— З полегшенням і зітханням, — сміється пан Дяковський. — Ми надіємося, що 25 вересня в Торонті буде велике святкування, бенкет. Якраз тепер існує і працює комітет, який цим всім займається. Ми надіємося також, що святкування відбудуться у Вінніпезі (тому що на видання енциклопедії прийшли кошти від Манітобського уряду), також в Едмонтоні, де знаходиться КІУС. Ми не повинні забувати, що саме інститут відповідає за редаґування енциклопедії. А також, як ми сподіваємось, буде святкування й у Ванкувері, тому що уряд Британської Колюмбії також допоміг з фінансуванням проєкту англомовної "Encyclopedia of Ukraine". Окрім того, надіємося, що і Саскатун, й інші осередки української громади в Канаді також святкуватимуть, бо ця подія варта того.

— Яке, на Вашу думку, значення "Encyclopedia of Ukraine"?

— Я хотів би сказати (хоч це може трохи і нескромно, але ми повинні бути реалістами), що з виданням англомовної "Encyclopedia of Ukraine", до якоїсь міри, завершиться певний етап в українській науці на еміґрації і, навіть, в Україні. Після того, як вийшла енциклопедія українознавства українською мовою, здається, ніхто, хто писав чи пише на українські теми, — чи то історичні, чи культурні, чи й будь-які інші — вже не міг і не може писати, щоб не звертати увагу на те, що про це пише енциклопедія українознавства. Навіть, якщо вони не погоджуються з тим, що там кажеться. Так само і з англомовною енциклопедією. Вже з появою перших її двох томів жоден науковець англомовного чи будь-якого іншого, неукраїнського світу (німецького чи французького, наприклад), який опрацьовує українські теми, не міг іґнорувати той матеріял, який подає наша енциклопедія. Отже, цим закінчиться дуже важливий етап в українській науці, і я надіюся, що це буде не просто кінець цього етапу, але початок другого, можливо, світлішого...

— І більш якіснішого...

— Так, і більш якіснішого етапу. Бачте, це є питання, що його треба ще дослідити.

До певної міри це почалося від Владіміра Ільїча Лєніна. (Не посміхайтесь, пані Галю, я не жартую.) Як Вам відомо, у 1921-22 році Лєнін «выдворил из России» певне число науковців. Якраз тоді, після більшовицької революції, західній світ зацікавився Росією і почав шукати тих, хто міг би вчити про Росію, а згодом і про Радянський Союз. Своїх спеціялістів не було. Отже, багато посад в

університетах західного світу зайняли ті, які виїхали з Росії. Це були люди, котрі, як ви розумієте, навчались в дусі «единой и неделимой». Вони вчили Захід так, як вони розуміли і як бачили речі. І лише після Другої світової війни в науку почали прибувати кадри, які дивилися на речі, на історію, на культуру і навіть на мову Східньої Европи дещо інакше.

— І не з позицій російського шовінізму.

— Я б не казав «російського шовінізму», бо коли вживається слово «шовінізм», то воно вже несе в собі якусь злість. Я не знаю, чи так треба, бо думаю, що більшість росіян, які, скажімо, вважають, що «украинского языка нет, не было и не будет», то вони зовсім щиро це говорять, без злості. Вони просто іншого не знають. І тому я думаю, що і енциклопедія українознавства, і "Encyclopedia of Ukraine" є якраз тими працями, які змусять не тільки росіян, але й всіх інших задуматися над тим, що ж дійсно було, як воно було і як воно сьогодні є.

— І як його трактувати.

— Саме так.

— За останні кілька років значно поглибились контакти з Україною та іншими европейськими державами, де проживають українці. У чому Ви, як президент Канадської фундації українських студій, бачите позитивний бік, а в чому — неґативний бік цього процесу?

— Найбільш позитивним є те, що існує живий зв'язок між науковцями різних країн світу. І це не тільки між людьми українського походження. Взагалі, між всіма, хто цікавиться проблемами українознавства: науковцями Північної Америки, України, Польщі, Японії, Китаю та багатьох інших країн світу. Друге, що є дуже важливо, це те, що відкриваються архіви в Україні, і тепер є доступними матеріяли, котрі були недосяжними ані для науковців з-поза меж України, ані — дуже часто — для науковців, котрі жили й працювали в Україні. Це все — дуже позитивний процес. Я думаю, якщо дасть Бог, що в Україні буде відносна свобода ще 5-10 років, то погляди на українську історію й культуру на Заході зовсім зміняться, будуть відрізнятися від того, що існує сьогодні. Ми матимемо доступ до матеріялів, до фактів, до правди, яка була недоступна ані тут, ані там. І для нас, для канадців українського походження, це зробить певну революцію в тому, як ми дивимося на наше українство.

— А зворотній, неґативний бік медалі?

— Очевидно, що є. Знаєте, вже дехто тепер говорить: «Ну, раз Україна вже вільна, то що ж нам тепер робити? Нам вже не потрібно інституту, нам вже не потрібно Фундації, бо це все прийде з України...» І це є великий недолік. Чому? В минулому ми дивилися на українську науку в Канаді, чи на еміґрації взагалі, як на засіб говорити правду про Україну неукраїнцям (а навіть й українцям, бо не всі ми знаємо правду про самих себе). Тепер все залежить від того, що буде в Україні завтра. І можливо, якщо там погіршиться політична ситуація, то нам прийдеться ту ролю ще виконувати. Ще зарано нам на лаврах спочивати. Це одне.

Друге — це те, що нам в Канаді потрібна українська наука своя, канадська. Чому вона потрібна? Вона необхідна для нас, канадців українського походження, щоб дати нам базу під свою українську тотожність в Канаді. Тому що канадська наука — лекції про українську історію й культуру в канадських університетах— засвоюватиметься краще й більш безпосередньо тоді, коли лекції будуть читатися професорами-канадцями. Професори з України можуть мати найкращі кваліфікації, найглибші знання, але їхній підхід не буде так зрозумілий і прийнятний нам, як підхід тих викладачів, котрі виросли тут.

— Він, на мою думку, буде менш природнім.

— Він буде інакшим. Він підходитиме українцям в Україні, але не нам тут.

Третє. Незважаючи на те, які політичні зміни відбудуться в Україні (очевидно, що я надіюсь тільки на краще, але будьмо реалістами: все може трапитись), вона завжди буде частиною міжнародньої політики, і Канада завжди потребуватиме свої кадри науковців, будь-якого походження, котрі знатимуть українську історію, культуру, українську мову й літературу, котрі матимуть знання з економіки України та з інших ділянок. Маючи дипломатичні стосунки з Україною, Канада потребуватиме дипломатів, підприємців, науковців, діячів культури, котрі будуть провадити політику співпраці, обмінів і спілкування між обома країнами. Отже, нам сьогодні потрібно продовжувати розбудовувати українознавство тут не менше, ніж вчора.

Окрім того, той, хто знає статистику, зауважує, що асиміляція своє робить. І мені здається, що лише українська наука може дати нам в руки те, що поможе відстояти своє «я».

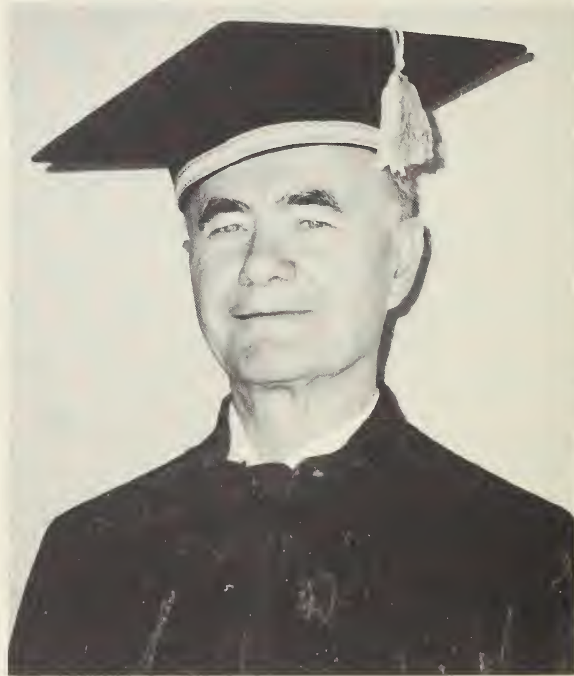
— І зберегти свою ідентичність.

— Так. Якби тільки асиміляція, то було б півбіди. Але це — нівеляція. Вона позбавляє нас своєї ідентичности, але іншої натомість не дає. Отже, незважаючи на те, якою буде Україна (дай Боже, щоб політичні зміни там були безповоротні, щоб вона була самостійною, щасливою і щоб там завжди сяяло сонце свободи), але нам українська наука в Канаді потрібна: як для української громади, для нашого майбутнього тут, так і для України. І так довго, як ця потреба залишатиметься актуальною, так довго буде потрібна наша Фундація, так довго буде потрібен й Інститут.

— Спільний проєкт "Encyclopedia of Ukraine" завершується. А як, на Вашу думку, повинні складатися стосунки між КФУСом і КІУСом у майбутньому?

— Завдання КФУСу — підтримувати українознавчу науку, головно в Канаді, а КІУС — це передовий центр такої науки в цій країні. "Encyclopedia of Ukraine" є прикладом того, які успіхи може дати творча співпраця. КФУС надіється, що спільними зусиллями, разом з КІУСом, можемо розраховувати на подібні досягнення і в майбутньому.

Вшанування заслуг доктора Суховерського



До інституту надійшла добра звістка про вручення почесного докторату Чернівецького університету багатолітньому приятелеві й щедрому жертводавцеві Канадського інституту українських студій докторові Целестину-Миколі Суховерському (Келовна, Б. К.). Подія, безумовно, значна не тільки у житті самого доктора Суховерського, який своєю енерґією та подвижницькою працею доклав чимало зусиль для розбудови українознавчих студій в Канаді. Вручення почесного докторату іноземному громадянинові одним з найстаріших українських університетів — це також свідчення того, що шановані в усьому світі академічні традиції повертаються до життя і в Україні, після десятиліть домінування комуністичної ідеології та оспівування «труда́ на бла́ґо Ро́діни».

Пан Суховерський закінчив гімназію у Чернівцях, потім — університет. У 1939 р., там же, отримав докторат з політико-економічних наук. Згодом, у Канаді, заочно закінчив курс з менеджменту при Торонтському університеті та отримав диплом маґістра з бібліотекарства у Вашинґтонському університеті. Останні роки перед виходом на пенсію працював у бібліотеці Альбертського університету.

Як пише про одержувача професор Іван Руснак, декан педагогічного факультету Чернівецького держуніверситету, доктор Суховерський — «людина поважного віку (у травні йому виповнилося 80), яка ще з шкільних років розпочала свою активну діяльність в українському націоналістичному русі й впродовж усього життя не припиняла її...»

Вітаємо Вас, докторе Суховерський, з почесною нагородою і зичимо Вам доброго здоров'я та снаги на подальшу працю для користі українознавства.



Будьмо знайомі!



Андрій Дещиця:

«Політологія в Україні — ще досить молода наука.»

Мені дуже приємно, що маю нагоду розповісти про себе на сторінках «Вісника» КІУСу, який, від часу його появи у світ, став вже досить популярним виданням, до якого звертаються все більше і більше прихильників українознавства.

Отже, спочатку коротко про себе. Я — 1965 року народження, родом із села Спасів Сокальського району Львівської області. У 1989 році закінчив історичний факультет Львівського державного університету ім. І. Франка, а в 1991 р. поступив в аспірантуру на катедру політології цього ж університету. Проблема, яка мене зацікавила і над якою я зараз працюю, — це перехід від тоталітаризму до демократії.

Чому саме випав вибір на цю тему? Напевно, в першу чергу, тому, що мені судилась доля жити, власне, під час такого процесу в Україні і бачити всі ці явища не на сторінках поважних теоретичних підручників, а на власні очі. Мушу сказати, що не тільки спостерігав, але й сам, будучи членом «Студентського братства» Львова, брав участь у політичній діяльності. («Студентське братство» стало широковідомим після того, як організувало голодування студентів у жовтні 1990 року в Києві, що й привело до відставки тодішнього прем'єр-міністра України В. Масола). Ця тема є також частково продовженням моєї дипломної роботи, яка була присвячена подібним процесам у Польщі, але там, на відміну від України, вони відбулися у 70-80-х роках, тобто на одне десятиліття раніше. Тепер, коли аналізуєш процеси в Україні, знаходиш багато спільного з Польщею. Це, напевно, й не дивно, бо обидві держави мали подібне «комуністичне» минуле. Взагалі, я вважаю, що колишній Радянський Союз буде ще довго предметом досліджень багатьох поколінь науковців, бо багато з того, що було йому притаманне, не можна знайти ніде в світі, а для політологів — це ще й прекрасний полігон для випробовування своїх теорій.

Політологія в Україні — ще досить молода наука, але вже є певні здобутки в цій галузі, а основне — це великі перспективи на майбутнє. Катедра політології Львівського університету, де я працюю, була утворена лише в 1991 році, але на її рахунку вже є два підручники з політології, нова програма, нові методичні розробки. Безумовно, нам ще багато треба вчитись. Під час стажування за кордоном, участі в міжнародніх конференціях та політологічних школах викладачі катедри крок за кроком опановують досягнення зарубіжних вчених і пристосовують набуті знання до умов та реалій в Україні.

Зараз я все більше й більше переконуюся в тому, що політологія, будучи пов'язаною з багатьма дисциплінами, без ґрунтовної історичної бази мало що значить. Цим пояснюється й те, що я продовжую студіювати історію.

Це вже мій другий приїзд до Едмонтона. Під час першого приїзду (жовтень 1991 — січень 1992 рр.) мені випала честь допомагати кандидатові історичних наук Я. Грицакові редаґувати видання двохтомного зібрання творів І. Лисяка-Рудницького українською мовою (мною також перекладено кілька його праць, які ввійдуть в це видання). Окрім того, я написав одне з пресових повідомлень КІУСу — про українсько-румунські кордони та національні меншини (у відповідь на появу в пресі після референдуму 1 грудня 1992 р. заяв Румунського уряду про територіяльні претензії до України). До цього часу я написав кілька статтей про сучасне становище в Україні, які були опубліковані у львівських газетах. Також був співредактором збірника пісень українських січових стрільців «Червона калина» (Львів, в-во «Світ», 1990р.). Цього разу я приїхав як стипендіят ім. Непораних Канадської фундації українських студій, щоб продовжити працю над своєю науковою роботою. Зі мною є моя дружина Ірина та донька Соломія-Ольга.

На закінчення, я хотів би щиро подякувати за теплий прийом і доброзичливе відношення до мене з боку працівників КІУСу, а особливу подяку висловити д-рові Франкові Сисинові і д-рові Іванові-Павлові Химці (історичний відділ Альбертського університету), без підтримки і допомоги яких я не зміг би здійснити своїх плянів.



Тетяна Назаренко:

«...я не мала змоги познайомитись з кращими творами українських письменників...»

До Канади я прибула в січні, тому знаменитих морозів не застала; очікувала на них, та все даремно. А приїхала я до Канадського інституту українських студій на стипендію імени Ковальських, щоб студіювати сучасну українську імміґраційну літературу. Справа в тому, що канадською літературою я почала цікавитись ще в студентські роки, захистила кандидатську дисертацію з цієї теми. Щоправда, раніше мене більше приваблювала англомовна література. Може тому, що я не мала змоги познайомитись з кращими творами українських письмеників, і «відкрила» їх для себе лише в Едмонтоні. Користуючись нагодою, хотіла б подякувати О. Зуєвському, Я. Славутичеві, О. Черненко-Рудницькій, Я. Баланові та всім іншим, хто допомагав мені в моїх студіях, давав цікаві книжки й цінні поради, а також висловити свою щиру вдячність пані Олі й панові Петрові Саваринові за запрошення користуватись матеріялами їхньої власної бібліотеки. Дуже корисним було для мене й спілкування з О. Ільницьким, Н. Пилип'юк, А. Горняткевичем та іншими викладачами Відділу слов'янських студій Альбертського університету. Зараз я працюю над укладанням антології творів україномовних письменників Канади, і вже зібрала чимало цікавих матеріялів, левову частку з яких надіслали на моє прохання поети й письменники діяспори. Цю антологію я пляную видати в Києві. Сподіваюсь, що вона допоможе українському читачеві пізнати кращі твори літературного доробку діяспори, адже в Україні майже неможливо дістати «Координати», чи антологію, укладену Я.

Славутичем, чи «Ярмарок», вже не кажучи про збірки окремих авторів.

Продовжую я й студії англо- та франкомовної канадської літератури, відвідую лекції та семінари проф. Бладжетта, зав. катедрою порівняльного літературознавства, професорів О. Ввилкі, Н. Стовен та Вільямсон з відділу англістики. До речі, викладачі й співробітники згаданого відділу зібрали колекцію книг для того, щоб започаткувати курс канадської літератури в Київському університеті, де я працюю.

Дуже цікавим і корисним для мене було спілкування з керівництвом і викладачами Альбертського коледжу професійного навчання (Alberta Vocational College), з керівником програми вивчення другої мови І. Гарасимів, вчителькою української мови Д. Порохівник (Austin O'Brien School) та всіма іншими, хто цікавиться проблемою викладання іноземної мови.

В Едмонтоні я побачила чимало цікавого, зустріла безліч чудових людей, почула вишукану українську мову. Я дуже вдячна всім співробітникам Канадського інституту українських студій за зацікавленість моїми справами й всіляку допомогу. Слід узагалити, що моє перебування в Едмонтоні є досить плідним і приємним, тільки шкода, що моя родина так далеко від мене.

* * *

(Про двох інших стипендіятів — професора Лідію Нечепоренко та Віктора Кушніра — читайте у наступному числі «Вісника».)



Дещо з новин...

"Encyclopedia of Ukraine" — на порозі виходу у світ

Англомовна "Encyclopedia of Ukraine" — найбільший проєкт Канадського інституту українських студій, здійснюваний завдяки кооперації з Канадською фундацією українських студій та Науковим товариством ім. Т. Г. Шевченка (Сарсель, Франція). У вересні місяці цього року мають з'явитися в світ три останні томи, і 25 вересня 1993 р. у Торонті відбудеться презентація всіх п'яти томів енциклопедії. З цієї нагоди ми вирішили поговорити з головним редактором "Encyclopedia of Ukraine" та директором цього проєкту професором Торонтського університету, доктором Данилом Гусаром-Струком. Подаємо витяг з цієї розмови, яка відбулась 19 лютого 1993 року.

* * *

Галина Клід — Що являє собою "Encyclopedia of Ukraine" як проєкт і чим відрізняється вона від попередніх еміґраційних видань?

Данило Гусар-Струк — Енциклопедія, яку ми зараз закінчуємо, є, мабуть, найбільшим проєктом, який взяла на себе українська еміґрація. Відмінність її від попередніх видань полягає в тому, що вона є в англійській мові й дуже об'єктивно представляє українську тематику. Ми намагалися подавати вірогідну й повну інформацію про Україну: Україну Радянську, Україну теперішню, Україну еміґраційну, українців тощо. Так склалася ситуація, що ми розпочали працю над енциклопедією в одних умовах, а закінчуємо в інших. Обставини змінилися. Безперечний факт полягає в тому, що, кінчаючи тепер енциклопедію, коли Україна стала знову об'єктом зацікавлення людей в англомовному світі, ми їм даємо джерело інформації про Україну, яке є і сучасне, і науково відшліфоване. Отже, я думаю, що в той спосіб ми зробили надзвичайно величезну



Професор Данило Гусар-Струк, директор проєкту і редактор *"Encyclopedia of Ukraine"*.

річ.

Що є ще цікавого в цій енциклопедії, — це те, що вона, безумовно, згуртувала майже всі наукові сили, які існують тепер по цілому світі, включно з Україною. ...Я маю на увазі ті наукові сили — і в Україні, і в еміграції, — які погодились співпрацювати з нами в кожній ділянці української науки. Так що, це досить солідний продукт спільних зусиль багатьох і багатьох людей.

— Як Ви особисто, пане професоре, з позицій науковця західнього світу розцінюєте появу цього колосального видання на тлі інших багатотомових енциклопедичних видань світу?

— Я можу з впевненістю сказати, що наша енциклопедія нічим не поступається іншим енциклопедіям такого роду. (Під «іншими» я маю на увазі тематично звужені енциклопедичні видання, як, наприклад, енциклопедія музики, енциклопедія мистецтва і таке інше. Наша енциклопедія — енциклопедія України; тобто все, що пов'язане з Україною, входить у це видання.) Засоби і методи, завдяки яким вона готувалась, та її зовнішній вигляд нічим не відрізняються від вже існуючих у світі аналогічних видань. Що ж до моєї думки як науковця, то я ще раз підкреслюю, що вбачаю в "Encyclopedia of Ukraine" першорядне джерело інформації для будь-кого, кого цікавить Україна й українці у світі: чи то зрілого науковця, студента, чи політика, підприємця, журналіста або й просто звичайну людину.

— Якщо не секрет, якими коштами створювалась база для здійснення цього проєкту?

— То не секрет. Без Канадського інституту українських студій Альбертського університету, який виділяв річну фінасову базу на працю над енциклопедією, цей проєкт був би неможливим. Праця над енциклопедією триває від 1975 року. З часу, коли я почав працювати в енциклопедії (а це — від 1982 року), штат працівників, крім мене як директора і головного редактора, зріс до 6 людей. Отож, треба було всім заплатити зарплату, покрити різні видатки щодо обладнання, паперу, засобів комунікації. Мушу сказати, що саме завдяки такій комунікаційній мережі ми мали редакційну колегію, яку не треба було збирати для нарад, по цілому світі: Франція, Філядельфія, Едмонтон, Торонто. Редактори ділянок і автори також були розкидані по цілому світі. І все це треба було зв'язати! Головну суму витрат, яких чверть мільйона долярів річно, ніс Канадський інститут українських студій. В останні роки в підготовку енциклопедії також включилася Канадська фундація українських студій, яка почала додавати свою пайку, бо інститут вже просто не міг бюджетно витримати всіх коштів витрат. А сама публікація кожного тому обходиться у наступні чверть мільйона долярів. І це зібрала Фундація з пожертв різних людей і з дотацій від деяких провінційних урядів та федерального уряду Канади.

— Перегляд коректи — це вже не є така тяжка праця, як підготовка самої енциклопедії. Чи можна сказати, що з появою у світ трьох останніх томів "Encyclopedia of Ukraine" завершується проєкт і закінчується діяльність Вашого бюра у Торонті? Яким Ви бачите майбутнє?

— Ні і ще раз ні. Зменшується діяльність нашого



4 грудня 1976 р., Альбертський університет. Історичний момент підписання угоди про підготовку "Encyclopedia of Ukraine". Стоять (зліва направо): пан П. Саварин, д-р А. Фіґоль, д-р І. Лисяк-Рудницький. Сидять (зліва направо): д-р Ю. Луцький, проф. В. Кубійович, д-р М. Лупул.

бюра. Ми тепер скінчимо переглядати коректи, і будемо чекати, доки книжки не появляться друком. Але це не означає, що ми будемо сидіти і дивитись один на другого, бо це було б дуже коштовним «очікуванням». Дехто з нас не мав відпусток по два роки, бо ми працювали без відпочинку, шаленим темпом. Отож, зараз вони візьмуть належний їм час. Окрім того, у здійснення проєкту "Encyclopedia of Ukraine" вкладено забагато капіталу і людських зусиль: і Канадським інститутом українських студій; і Канадською фундацією українських студій; і Науковим товариством імени Шевченка у Сарселі та всією громадою українською, яка підтримувала проєкт своїми пожертвами та моральною підтримкою; і всіма тими, хто безпосередньо працював над енциклопедією. Важко уявити собі, щоб було так легко поставити остаточну крапку.

...Ми б хотіли, бодай з обмеженою кількістю працівників (це може бути одна людина) продовжувати працю над осучасненням нашої енциклопедії. Але перед тим є ще одне конкретне завдання, яке дійсно завершить наш проєкт, зробить енциклопедію одним з найнеобхідніших видань щодо отримання інформації про Україну. Це буде однотомовий індекс назв, імен та прізвищ, які є у всіх п'яти томах. Отже, людина зможе знайти й ті імена людей чи якісь назви, які не мають окремих статей, але згадуються в окремих місцях енциклопедії. Над цим ми будемо працювати наступні 2-3 роки. Окрім того, будемо додавати різні поправки й нову інформацію, яка буде надходити. І тоді видамо один том доповнень. А якщо будуть фінанси і будуть сили, то я б плянував такий том осучаснення щотри роки видавати. Тоді енциклопедія буде жива. Ми б робили це аж до того часу, коли Україна «стане на ноги» так, як вона повинна стати. Тоді я б хотів, щоб бюро «Українська енциклопедія», яке є тепер у Києві, це перебрало. Видавати енциклопедії, на мою думку, повинна робити держава. Це є дуже велика річ, і хоч, наприклад, "Encyclopedia Britannica" є приватною компанією, але більшість інших країн вважають видання енциклопедій своїми державними справами. Отож, Україна повинна була б зайнятись таким проєктом. А Канадський інститут українських студій продовжував би мати своє бюро у Торонті, яке б стало англомовним відділенням української енциклопедії.

До КІУСу завітали:



З 27 лютого по 2 березня 1992 року в Едмонтоні перебував Надзвичайний і Повноважний Посол України в Канаді Левко Лук'яненко (Л. Л.). Під час відвідин КІУСу, де він оглянув обладнання та умови праці й мав розмови з його співробітниками, редактор «Вісника» Галина Клід (Г. К), взяла в нього інтерв'ю, головним фокусом якого було питання національних меншин в Україні та української меншини в Росії. В розмові взяв також участь доктор Зенон Когут (З. К.), діючий директор Канадського інституту українських студій і директор Програми вивчення сучасної України ім. Стасюків.

Г. К. — Я б хотіла почати нашу розмову з того, що Україна, як держава, — це не є виключно український етнос. Більше 25 відсотків населення — це майже 100 інших національностей, кількість яких обчислюється від десятка мільйонів (як, наприклад, російська: 11 млн.) до кількох сотень (як дагестанці — 250). Очевидно, що питання російської меншини належить розглядати окремо. А зараз, насамперед, я б хотіла спитати про загальну політику українського уряду щодо національних меншин. Чи існує так звана проблема «меншин» в Україні?

Л. Л. — Однією з характерних рис демократичних сил в Україні (пізніше це було сформульовано як офіційна політика України) є те, що демократичні сили від самого початку виступають за широкі права людини. Наше ставлення до інших національностей, які живуть на території України, витікає з нашої послідовної демократичності. Ми визнаємо, що кожна національна група має право розвивати свої етнічні особливості так, як вона захоче. Українська республіканська партія, яку я очолював, й інші громадські організації та політичні партії у своїх програмах — і практично — виступали й виступають за те, щоб в Україні повністю дотримувались положень Декларації прав людини, яка була затверджена Організацією Об'єднаних Націй. Ця Декларація проголошує, що кожна національна група або національна меншина має повні права вільно виражати, зберігати й розвивати свою етнічну, культурну, мовну або релігійну самобутність та підтримувати свою культуру в усіх її аспектах, не зазнаючи будь-яких спроб асиміляції всупереч своїй волі. Тобто, ми від самого початку відстоювали право всякої нації на культурно-національну автономію. Пізніше цей принцип був затверджений у Декляраціі про державний суверенітет; згодом — і в інших законах. Таким чином, це є офіційна й неофіційна політика всіх громадських організацій і партій.

Ініціятива — за меншинами. Якщо вони хочуть заснувати свої школи, — вони мають школи. Вони мають право засновувати свої газети, театри і т.д. В Україні немає ніяких обмежень у цьому плані. Український народ сам був дуже довго в рабському становищі, тому він чудово розуміє проблеми й запити тих національних меншин, що населяють її територію; добре усвідомлює, як важливо для них мати право розвиватися і триматися своїх культурно-національних традицій; наскільки сильне бажання у людей, яким загрожувала асиміляція, повернутися тепер до коріння свого роду. І Україна, офіційно та неофіційно, допомагає таким групам. Наприклад, на західніх наших кордонах є значні громади мадяр, румунів, поляків та інших народів. Вони мають свої школи. Всі національні групи, які живуть на Україні, можуть користуватися такими правами. Більше того, у 1992 році, в Одесі був скликаний Конґрес національностей України. Цей конґрес виявився великим засвідченням перед усім світом офіційної позиції України й загального дружнього ставлення українців до всіх національних груп, які живуть на її території.

Г. К. — Питання російської меншини — далеко не просте. Мабуть, варто розділити його по «реґіонах» та «катеґоріях», говорячи, зокрема, про Крим і про східні землі (я маю на увазі Донбас), про офіційну політику російського уряду та про виступи окремих його діячів, як віце-президента Алєксандра Руцкого. Що Ви думаєте, пане Посол, про московський девіз «Росія повинна обороняти інтереси росіян, які знаходяться поза межами Російської Федерації»? Чи Ви могли б це прокоментувати?

Л. Л. — Ви поставили багато питань. Дозвольте

почати з останнього: як я розумію цей девіз. Цей девіз сам по собі не має нічого поганого, але все залежить від того, як його тлумачити. Очевидно, що кожна держава повинна приділяти увагу своїм краянам, які проживають в інших державах. І якщо ця увага виявляється у нормальній, демократичній формі і в допомозі відкритій, леґальній, то це тільки добре. Наприклад, я цілковито за те, щоб українська держава допомогла українцям, які проживають у Казахстані, в Росії та в інших республіках; допомогла з підручниками, із заснуванням шкіл чи театрів, бо ті українські громади є достатньо бідні і потребують допомоги. Такі зв'язки треба вітати. І я нічогісінько не маю проти, якби російська держава так само дбала про росіян, які живуть на території України.

Але є й інше. Наприклад, що стосується Руцкого, «допомога» якого проявляється в тому, що він неодноразово проголошує в різних місцях про те, що, скажімо, Крим, — це «исконно русская земля»; про те, що Севастополь — це «гордость российского флота» і так далі, і тому подібні речі. Я б не назвав це допомогою росіянам, які проживають на Україні. Це — політика російського імперіяліста, який шкодує, що Україна стала самостійною, не хоче змиритися з цим фактом і робить все для того, щоб підірвати міць нашої держави, роздмухати вогонь міжнаціональних конфліктів і знову нав'язати нам російське домінування.

Ставлення в Україні до росіян не відрізняється, скажімо, від ставлення до білорусів, євреїв чи до інших національних груп. Про те, що між українцями і росіянами в Україні добросусідські відносини, свідчить той факт, що на референдумі 1 грудня росіяни також голосували за самостійність України. Отже, це є найкращий доказ, що між українцями і росіянами немає конфлікту.

Між іншим, це не така проста річ. Від самого початку перебудови — ну, активніше, скажімо, від 1987 року — і російська «Память», й інші російські шовіністичні організації хотіли нацькувати росіян проти України, спровокувати якусь бійку або заколот, але їм це не вдалося зробити. І не вдалося виключно тому, що демократи, які були тоді активною, стимулюючою силою перебудови, виступали за послідовний демократичний лад, за толерантність у міжнаціональних стосунках. Наприклад, у тій же самій республіканській партії від самого початку були члени росіяни. Це свідчить про нашу щиру, не на словах, демократичність. Але є в Україні росіяни-шовіністи, які створюють шовіністичні організації і проводять підривну діяльність. Ці організації дістають фонди з Росії і завдяки цьому мають величезні можливості. Це вже не росіяни, як такі, а це «п'ята колона», яка проводить всяку роботу для того, щоб підірвати самостійну українську державу, зруйнувати її, знову встановити своє домінування на Україні.

Отже, ми маємо, таким чином, і росіян, які за самостійну Україну, і росіян, які відкрито займають антиукраїнську позицію. На щастя, їх є невелика кількість. І ті 11 мільйонів — це, переважно, свідомі й повноправні громадяни України.

Природньо, що Україна, ставши незалежною державою, хоче засновувати більше шкіл з українською мовою навчання, хоче поступово перевести на українську мову вищу школу, прагне також провадити діловодство своєю національною мовою. Деякі російські шовіністи вказують на це як на український націоналізм. Тут, видно, виникає деяке непорозуміння. Чи ви могли б собі уявити таку країну, як Франція, де б, скажімо, 90 відсотків шкіл було б з англійською мовою навчання? Або США, де б майже всі школи та вищі учбові заклади були б, наприклад, еспаномовні... Скажіть комунебудь таке, — і у відповідь почуєте сміх, бо це розцінюватиметься як жарт. Не знаю, чи він вдалий, чи невдалий, але донедавна у Києві, який налічує майже 3 мільйони населення, було лише 10 шкіл з українською мовою навчання, де на перервах і діти, і вчителі розмовляли, як ви вже, напевне, здогадались, російською мовою.

Наші газети, радіо, телебачення роз'яснюють це, але загалом, я повинен сказати, що весь період перебудови (і навіть після проголошення Україною незалежности) процес українізації йде страшенно повільним кроком, його ще, практично, навіть не починали, і ні в якій мірі не збирається Україна примусово впроваджувати свою мову, так як було раніше, коли російський імперіялізм нав'язував свою мову в Україні. Що ж стосується елементів російського шовінізму, то з ними приходиться боротися ідеологічно, викривати їхню суть, їхнє шовіністичне, імперіялістичне нутро.

Крім того, я хотів би сказати про ще один такий факт. Оті 11 мільйонів (або як у Криму — 1 мільйон 700 тисяч), — це не є цифра, яка віддзеркалює правдивий стан речей та справжню кількість правдивих росіян. Серед цих 11 мільйонів є

величезна частина українців, які внаслідок русифікаторської політики й приниження всього українського за попередні десятиліття переписали свої прізвища на московський кшталт, поправили їх або й просто записалися росіянами. У Криму ви знайдете такі прізвища, як, наприклад, Грач чи Лось! Це — типово українські прізвища, і звичайно, що їхні власники мають і батьків, і дідів, і прадідів українців. А зараз вони вважаються росіянами, бо говорять по-російському. Серед цих 11 мільйонів, я впевнений, більша половина є українці. Наша трагічна семидесятилітня історія призвела до того, що українцем бути було не вигідно, не перспективно і не престижно. Російський шовінізм настільки широко проводив антиукраїнську пропаганду, що принижувалась не тільки наша мова, наша культура, але й ми самі. Візьміть для прикладу літературу, кінематограф чи театр, — скрізь знайдете зразки того «бачення» українців, коли їх зображували як якихось недорікуватих жартівників, недотеп, злочинних елементів тощо. Всі 70 років окупації України нам прищеплювали комплекс неповноцінности, і він тепер дуже широко закорінений у свідомості багатьох. Подолати його ще далеко не всі змогли. Ось ми і маємо, як залишки того минулого, такий факт, що багато українців називають себе росіянами. Зараз дехто з них каже: «Я руский, і якби я був чи білорус, чи украінець, чи татарин, чи будь-хто, то я є руский.» Знаєте, так можна говорити, але тоді треба сказати, що ти тоже не росіянин, а просто записуєшся до тієї спільноти, яка є збірним поняттям. Насправді, «рускіє» (не московити, бо московити мають свою історію, свої особливості та мову) утворювалися від суміші українців з росіянами, білорусів з азербайджанцями і т.п. Будь-який спільний шлюб приводив до одного і того ж: до росіян, до «рускіх». Ось так тепер і створилося 130 (чи більше) мільйонів, які, звичайно, за етнічним походженням не є ніякі росіяни. Ну, але це все свідчить про величезну силу імперії. Імперія завжди — і російська, і англійська, і будь-яка інша імперія — має величезну силу висмоктувати таланти й здібності з усіх інших національностей, використовувати їх собі на користь. Разом з тим сила імперії впливає ось на таких простих людей, деморалізуючи їх, перетворюючи їх у марґінальних елементів, які від свого відцуралися, нового не навчилися; перестали бути українцями, але й у московитів не зуміли повністю переродитися...

Г. К. — Якщо вже ми говоримо про національні меншини, то я б хотіла зачепити питання не менш складне, ніж питання російської та інших меншини в Україні, а саме: становище української меншини в Росії. Що б Ви могли сказати про це?

Л. Л. — Українців у Росії є дуже багато і про їхнє становище можемо судити з таких трьох офіційних цифр. У 1984 році 4 мільйони мешканців Росії назвало себе українцями. У 1988 р. — їх було уже 5 мільйонів. За повідомленнями російської преси 1992 р. у Росії вже є 6 мільйонів українців...

Г. К. — Фантастичний «приріст» населення...

Л. Л. — Ніякий приріст не відбувся, звичайно. Просто демократія надала можливість людям заглянути у своє минуле, подивитися на своїх родичів, батьків і т.д. А з другого боку — зняла той страх, який був раніше. І вони просто переписалися, повернулися до українства, з якого вийшли за своїм походженням. От тому темпи цього «приросту» так і збільшуються! У Росії реально, я думаю, є набагато більше, ніж 10 мільйонів, українців. Зараз там активізується національне життя, утворюються різні товариства, які думають про відкриття українських шкіл, про заснування газет, театрів тощо. Очевидно, що дехто з них мріє про повернення на Україну, і, можливо, таки повернеться, але більшість, звичайно, вже досить глибоко вкорінилася в той ґрунт, тому лише утворять свої організації і, користуючись правами культурно-національної автономії, будуть там жити як повнокровні українські громади.

Ці українці зараз відіграють дуже важливу ролю і допомагають Україні. Ну, ось приклад. Коли Росія заявила, що не дасть нафти для України, тоді українці Тюмені (де є їх в цілому більше 200 тисяч), зібралися й сказали: якщо Росія не дасть нафти Україні, то вони зупинять всі нафтопромисли. Незабаром туди поїхав Фокін, внаслідок чого було укладено з управлінням нафтовидобутку важливу для України угоду про поставку нафти.

Треба сказати, що у Києві було проведено Конґрес українців — еміґрації і західньої, і східньої (Росія, Білорусія та інші республіки колишнього СРСР). Цей Конґрес відбувався дуже активно, жваво; представники багатьох реґіонів обговорювали проблеми відродження української мови й культури. Всі хочуть повертатися до українських витоків. Тепер, коли є можливість порівняти нашу духовну культуру, то виявляється, що українці мають значно багатшу спадщину, ніж деякі інші



Посол України в Канаді Левко Лук'яненко та редактор «Вісника» Галина Клід

народи. В минулому нам просто навіювали фальшиву думку, немовби ми гірші; насправді ж, ми маємо дуже глибокі, здорові й міцні корені, пагінці від яких дають світові таланти і в науці, і в культурі, і в техніці, і в спорті. Усвідомлення цього факту підносить національну гордість у багатьох.

Є труднощі, звичайно. Не вистачає коштів. Громадам поза межами України дуже придалися б шкільні підручники з української мови. Вони звертаються за допомогою до України, а Україна сама себе ще не може достатньо забезпечити, бо економічна криза, успадкована від старої системи, гальмує будь-який розвиток. Ось, власне, тому це ще широко не здійснюється, але, принаймні, мене тішить те, що таке піднесення, або національний ренесанс, починається не тільки в Україні, але й по всіх інших місцях земної кулі, де мешкають українці.

Г. К. — Вам буде, мабуть, цікаво дізнатися, що Програма вивчення сучасної України ім. Стасюків Канадського інституту українських студій, яку очолює доктор Зенон Когут, нещодавно розпочала дуже великий проєкт дослідження українців у Росії, вивчення їхньої історії, розвитку та культури.

Л. Л. — Ну, звичайно, цікаво було б послухати.

З. К. — Ми тепер маємо два аспекти того проєкту. Насамперед, ми збираємо інформації, де є українські громади у Росії, які вони, кількість українців, наскільки вони зорганізовані і які культурні чи інші організації вони мають. Вносимо все у комп'ютер, щоб це було зафіксовано. Другий аспект, який, як я надіюсь, незадовго здійсниться, — це видання атласу східньої діяспори, що вийшов українською мовою у Києві (якраз до згаданого Вами, пане Посол, Конґресу), англійською мовою. Зараз цей атлас перекладається, і ми сподіваємось, що десь за рік він буде опублікований. Проблема є та, що на Заході попросту не знають про українську меншину — і численну меншину! — в Росії. Все, що подається засобами масової інформації та наголошується у виступах багатьох політиків, зводиться до однієї проблеми — проблеми росіян в Україні; чомусь «забувається», що є також й українці в Росії, котрі повинні мати свої права.

Г. К. — Якщо зважити навіть половину чисельности за неофіційними підрахунками — а вона сягає близько 17 мільйонів, — то це є одна з найбільших національних меншин на землі, про яку мусить, нарешті, дізнатися світ.

З. К. — Так. І, на нашу думку, один з таких перших кроків у тому напрямі і буде видання цього атласу, щоб можна було розповсюджувати його серед західніх університетів. Після того будемо, сподіваюсь, робити більші дослідження про специфічні громади чи їхні проблеми, але тепер ми є лише у початковій стадії збирання інформації.

Г. К. — Пане Лук'яненко, як посол України в Канаді, в яких ділянках Ви бачите перспективи для

розвитку співпраці між обома країнами: на державному, діловому і приватному рівнях?

Л. Л. — Ці перспективи досить великі. Я думаю, що найближчим часом ділові кола Канади усвідомлять, очевидно, той факт, що на Україні ми маємо дуже великий загін висококфаліфікованого робітничого класу. Разом з тим робітнича сила на Україні є дуже дешева. Отже, поєднання передової канадської технології і дешевої української робітничої сили могло б дозволити виробляти продукцію дуже низької собівартости. Це дало б можливість канадській промисловості вийти на світовий ринок з більш дешевою, конкурентноспроможною продукцією, а Україні це допомогло б здобути й освоїти нові технології. На сьогоднішній день це ще не реалізовані можливості. Причина та, що канадський уряд взагалі досить стримано відноситься до України. Реально ми маємо таку ситуацію, коли канадський уряд пов'язує розширення економічних зв'язків з політичними вимогами до України, вимагаючи, щоб Україна приєдналася до «Старту-1» і до договору про нерозповсюдження стратегічних озброєнь. Але Україна мусить спочатку здобути ґарантії незалежності, а потім вона може приєднатися до цих договорів. Отже ж, тут, очевидно, що необхідний якийсь період часу, щоб канадський уряд зрозумів справедливу українську позицію, яка має на меті лише збереження національної державности, а не загрозу стабільності світу. Отож, поки що, відносини ці не є дуже широкі.

Г. К. — Я маю ще одне питання, яке дуже цікавить багатьох українців у Канаді. Це — питання громадянства. Тут є українці, які приїхали недавно з України і, отримавши канадське громадянство, хочуть зберегти українське. І є багато «старих» канадців, які хоч і багато років живуть, але хотіли б також отримати українське громадянство. Щоб Ви сказали про це?

Л. Л. — Український закон не визнає подвійного громадянства. Очевидно, що кожен канадський громадянин — українець чи неукраїнець — може перейти в українське громадянство. Це закон дозволяє. Але він тоді втрачає інше. Правда, закон передбачає можливість подвійного громадянства за двосторонньою угодою. Тобто, теоретично це можливо, що український та канадський уряди дійдуть до такої угоди. Але проти цього є так само заперечення у Верховній Раді (я сам виступав проти подвійного громадянства). Цю позицію я прошу зрозуміти тому, що у нас є великі національні громади, як російська, білоруська і т.п., і якби ми визнали подвійне громадянство в цілому, тоді етнічний склад України міг би швидко мінятися не на користь українських інтересів.

Г. К. — Я б хотіла нагадати, що 14 травня виповнився рік від того дня, коли Вас було призначено Надзвичайним і Повноважним Послом України в Канаді. Чи можна запитати, як пройшов цей час особисто для Вас?

Л. Л. — Цей час пройшов у дуже великій, напруженій роботі. Я задоволений з цього періоду. Проведена величезна робота. Ми започаткували дипломатичні відносини з канадськими політиками, бізнесменами та впливовими провідниками громадських рухів, набули деякого досвіду. Все це дає нам можливість краще орієнтуватись у політичній обстановці в Канаді.

Окрім того, хоча прийшлось дуже багато працювати, але також за цей час ми вже маємо будинок посольства, маємо будинок-резиденцію для посла, обладнали посольство всією технікою — комп'ютерами, засобами телекомунікації та іншим. Отож, створені усі необхідні умови для нормальної дипломатичної роботи. Це, скажемо, і є моє досягнення за 1992 рік. Думаю, що ми зробили добрі початки і наша діяльність розширюватиметься і далі.



Канадський інститут українських студій Альбертського університету з глибоким сумом ділиться звісткою про відхід у Вічність двох довголітніх приятелів КІУСу, які своєю подвижницькою працею розорювали поле українознавства.

На початку серпня, у Мюнхені (Німеччина), був похований д-р Атанас Фіґоль, який помер на 86-му році життя.

Д-р Фіґоль народився 11 травня 1908 р. у Коломиї. Студіював у Львівському університеті, та у Вищій Торгівельній школі в Берліні. У 1942 р. здобув докторат з права в Українському вільному університеті в Празі. Від 1955 р. завідував фінансовими та господарськими справами Наукового товариства ім. Шевченка в Европі, а від 1986 р. викладав також в Українському технічно-господарському інституті в Мюнхені. Визначний український громадський діяч, д-р Фіґоль був також автором праці «Кібернетика — її виникнення та значення» (Мюнхен, 1966).

7 серпня, у Ванкувері (Б. К.), на 71-му році життя після тяжкої хвороби упокоївся пан Іван Сташук, залишивши у смутку дружину Юлію (з дому — Кулинич), четверо синів та багатьох внуків.

Народився пан Сташук 2 грудня 1922 у Вінніпезі у родині Дмитра і Павліни (з дому — Мудрої) Сташуків. Закінчив економічні студії. Працював фінансовим управителем компанії ESCO; пізніше заснував у Norh Hope її філію. У 1973 р. став співзасновником підприємства у Spruce Grove (Альберта) та виконуючим обов'язки президента; був членом рад директорів багатьох інших підприємств. Пан Сташук був президентом Відділу КУКу у Ванкувері та Провінційної ради КУКу Британської Колюмбії; президентом Клюбу українських підприємців і професіоналістів Британської Колюмбії; членом дирекції Канадської фундації українських студій та її президентом (1983-87 рр.). Він був організатором Панамериканської виставки у Ванкувері. Останні роки провадив фірмою Stashuk Manadgement Consulting. Пан Сташук був нагороджений медаллю на відзначення 100-ліття українського поселення в Канаді та Шевченківською медаллю.

Д-р Фіґоль і пан Сташук доклали багато зусиль у розвитку та створенні «Енциклопедії українознавства» та "Encyclopedia of Ukraine". Завершення цієї великої справи цього року — видання трьох останніх томів "Encyclopedia of Ukraine" — завдячується до великої міри їхній самовідданій праці.

Висловлюємо глибокі співчуття родинам покійних. Світла пам'ять про них та їхній шляхетний внесок в українознавство збережеться нащадками як символ незгасимої любови до України.

Про нас пишуть



* "Canada's ambassador to Ukraine meets Canadian institute staff" *The Ukrainian Weekly*, October, 4, 1992, p. 4.

* У спеціяльному репортажі про Альбертський університет президентом Павлом Давенпортом підкреслюється, що традиційні області, в яких Альбертський університет особливо сильний, — це цивільна інженерія та українські студії: "Alberta Maverick" *Maclean's*, November 9, 1992, page 63.

* *«Проєкт нової конституції України обговорюється у Канаді»*: г. «Український голос» (Вінніпеґ), 16 листопада 1992. Те ж пресове повідомлення (ПП) під заголовком *«Відбулися доповіді про проєкт нової конституції України»* у г. «Українські вісті» (Едмонтон), грудень 1992.

* "Encyclopedia of Ukraine goes to press" *Ukrainian News* (Edmonton), December 1992.

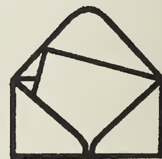
* *«КІУС отримує документи британського уряду про Україну та українців»*: г. «Українські вісті» (Едмонтон), грудень 1992. Те ж ПП під заголовком «Програма вивчення історії сучасної України ім.

Стасюків отримує документи Британського уряду про Україну та українців» у г. «Українська думка» (Лондон, Англія), 10 грудня 1992.
* "CIUS scholar to research status of Russia's Ukrainians" *The Ukrainian Weekly*, December 13, 1992, p. 2.
* "CIUS project focuses on British documents of 1917-1957" *The Ukrainian Weekly*, December 20, 1992, No. 51.
* Г. Клід, *«Українці в Бразилії вчаться говорити рідною мовою»*: «Народна газета» за грудень 1992 р., число 50-51. Те ж, під заголовком «Бразілія вчиться говорити по-українськи», в г. «Українське слово» (Париж, Франція), 20 грудня 1992 р.
* *«Видавництво КІУСу сьогодні»* — інтерв'ю Г. Клід з директором видавництва КІУСу паном Мирославом Юркевичем: газета «Українське слово» (Париж, Франція), 27 грудня 1992 р. та 3-10 січня 1993 р.
* *«Нове видання КІУСу»*: ПП про появу першого числа «Вісника» в газеті з України «Народна газета» за лютий 1993 р., число 6, сторінка 5.
* *«Відновлено випуск «Журналу українозн. студій»*: ПП у г. «Батьківщина» (США), лютий-березень 1993 р., стор. 10.
* Під рубрикою «З діаспори» опубліковано коротке інформаційне повідомлення про КІУС та його діяльність. Газета «Українське слово» (Париж, Франція), 2 квітня 1993, ч. 12, с. 6.
* *«Посол України Лук'яненко в Едмонтоні»*: г. «Український голос» (Вінніпеґ), 12 квітня 1992, с. 6.

* * *

З'явилися популярні статті, інтерв'ю та опубліковані листи співробітників КІУСу:
* Г. Клід, *«Західні кореспонденти говорять про Україну»*: г. «Українські вісті» (Едмонтон), листопад 1992.
* Dr. F. Sysyn,"CIUS director responds to Budiansky article" *The Ukrainian Weekly*, December 20, 1992, No. 51, p. 9
* Dr. B. Klid, "For the Record: CIUS Reacts to Russian Ambassador's Essay" *The Ukrainian Weekly*, January 17, 1993, pages 7, 12.
* Dr. B. Klid, "Ukraine's Security Concerns Justified" *The Edmonton Journal*, February 11, 1993.
* Dr. B. Klid, "Promotion of Hatred" *The Ukrainian Weekly*, March 7, 1993, p. 6.
* Г. Клід, *"Encyclopedia of Ukraine" на порозі виходу в світ»*: г. «Родослав» (Київ), квітень 1993, ч. 8 (60), с. 6.

З листів до редактора



I just received my copy of Visnyk 1992 (1)... Congratulations on a fine publication.

Mr. Henry Abramson, University of Toronto, Chair of Ukrainian Sudies.

Дозвольте подякувати Вам сердечно за присилку першого випуску Вашого «Вісника», і рівночасно прохати Вас слати мені це видання та «Бюлетень» Інституту і надалі, і передати два чеки, що йдуть до Вас у прилозі, куди слід.

Пан Олександр Малицький, Калґарі, Альберта.

...«Гарячий мікрофон» — для мене це інтерв'ю було дуже цікавим. Я аж двічі перечитала. Таких «гарячих мікрофонів» мусимо мати побільше, і їх треба розсилати до всіх видавництв нашої преси...

Пані Марія Дякуник, Кітченер, Онтаріо.

...допис про пана Коляску, на мою думку, — це якраз на часі.

Пан Михайло Дорош, Торонто, Онтаріо.

Ґратулюю за «Вісник», присвячений головно будівничим КІУСу, тобто різним фондам і їхнім засновникам. Спільнота повинна знати своїх меценатів, а меценати повинні знати, на що йдуть їхні тяжко зароблені гроші...

Звітування-комунікація — надзвичайно важні, але важний також приклад, бо діла добрі люди стараються наслідувати. Чималою кількістю наукових інституцій і більшістю найкращих пам'яток мистецтва і культури в Канаді ми завдячуємо жертвенності різних осіб, зокрема — українців. Добре, що до «Сторінки мецената» додаєте розмови з ними, подаєте інформації про працівників інституту, відвідувачів та й що робить чи видає інститут...

Пан Петро Саварин, Едмонтон, Альберта.